

Una altra pregunta

De cop, algú ha fet saltar l'espurne: alguns dels soldats que feren la darrera guerra als Balcans estan agafant malalties d'origen obscur. *Cancerígenes, exactament.*

De cop, algú ha descobert que la guerra mata: els projectils llençats amb urani enriquit trenquen amb més eficàcia. Tanta que fins i tot maten alguns dels mateixos soldats aliats dels americans. I naturalment, la població civil de Kosovo i de Sèrbia, de la qual sabem poc. Em pregunto si aquest afer incendiarà, finalment, l'impermeable Javier Solana, que era el secretari general de l'OTAN quan la guerra al Kosovo.

La relació causa i efecte establerta entre l'ús de l'urani (i ara hem sabut del plutoni, usat en la guerra del Golf) i la gènesi de determinats casos de càncer és equívoca. Sobretot perquè sembla que, per ara, no es pot afirmar amb rotunditat. Però tot hi apunta. Se situa en l'ambigu regne de la sospita: els mitjans afirmaran rotundament que sí; els governs negaran en rodó.

Els ciutadans reclamaran una guerra en un país llunyà que no posi en perill la pau dels propis carrers i ciutats. Els americans del nord sovint han fet el mateix: situar la guerra ben lluny de les pròpies llars; els espanyols sempre han fet el contrari: barallar-se en odioses guerres civils en les pròpies viles i ciutats.

La paradoxa moderna és que es reclama una guerra neta, inodora i eficaç. Una guerra que s'assembla més a un joc d'estratègia d'ordinador que no pas a una guerra real, amb morts i cases destruïdes. L'opinió pública americana reclama el mateix que a una guerra virtual: que es guanyi la contesa, que aparegui a la pantalla: Victòria americana!, i que, en apagar l'ordinador, es pleguin totes les figures i els mapes de la batalla. L'endemà tothom feliçment tornarà a casa, amb galons i somriures, havent preservat la pau mundial.

Alguna cosa de virtual aspira a tenir la guerra moderna: un exèrcit que no sembli un exèrcit sinó una professió; unes batalles dutes a terme per una tecnologia punta en forma de sofisticats avions; fins i tot una mòdica retransmissió televisiva, com a la guerra del Golf. Però una retransmissió no pas igual a la dels reporters de guerra de la Segona Guerra Mundial al

Pacífic que mostrava com un cos queia baldat i inerm pel forat d'una bala japonesa. Em temo que els americans deuen haver après la lliçó: les guerres les fan les màquines. Ara, el que no comptaven és aquest abús o estranya excrescència de l'urani enriquit, que els especialistes indiquen que té una radiació molt baixa. Però les baixes dels soldats als hospitals potser mostren una inquietud contrària.

Ara bé, la sorpresa més rara prové del fet que, segons he pogut observar, les tàctiques de la guerra de l'antiga Xina són usades com a llibre de capçalera per als nous, agressius i un xic atònits financers yuppies que el llegeixen com a manual d'orientació en les seves incursions bèl·liques en el món tempestuós dels índexs selectius, de la nova economia que fluctua, de les relacions entre empleats i caps. Els uns i els altres, cada cop més estressats pel dogma intocable (valgui la redundància) del nou capitalisme: la sacrosanta competència. És a dir, el guany absolut. La guerra teòrica, doncs, s'ha traslladat a les finances. Però el desig de guany, de fet, és més antic que anar a peu. Tan antic com la nostra civilització, que és romana de cap a peus. Obro les pàgines de les *Sàtires* d'Horaci, escriptor llatí de fa més de dos mil anys i em critica l'home que només viu pel guany, pel lucre i "ni l'estiu bullent, ni l'hivern, ni el foc, ni el mar, ni el ferro ni res no el detura, no fos cas que un altre sigui més ric que ell".

I em recorda "que hi ha d'haver mesura en tot i fites ben marcades, més ençà i més enllà de les quals el bé no pot subsistir". I em diu en una epístola, parlant del seu temps: "Ciutadans, ciutadans, cal abans de res, procurar-se moneda, que amb la moneda la virtut ja vindrà!". Em demano: hi ha res més permanent que els clàssics llatins? I per què han caigut tant en oblit que ni els financers els llegeixen?

ANDREU LONCÀ

Andreu Loncà

